

Bulletin

ZPRAVODAJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRAJINNOU EKOLOGII
REGIONÁLNÍ ORGANIZACE IALE ČESKÉ REPUBLIKY
(Czech Regional Organization of the International Association for Landscape
Ecology; CZ-IALE; <http://www.natur.cuni.cz/cziale>)

Informace o novém časopisu Journal of Landscape Ecology

JLE je plně recenzovaný vědecký časopis, který vydává naše společnost pro krajinou ekologii. Šéfredaktorem je P. Kovář, jeho zástupcem Z.Lipský, výkonným redaktorem P. Maděra a členy redakční rady jsou A. Buček, K. Kirchner, A. Salašová, G.Hofer (Švýcarsko), M.J.Metzger (UK), I.Goia (Rumunsko), J.Solon (Polsko), T.Wrbka (Rakousko), R.Stiles (Rakousko). Technickou redaktorkou je J.Dreslerová. Zpočátku plánujeme dvě čísla do roka, první číslo vyjde po prázdninách 2008 a druhé koncem roku. Naší ambicí je vyplnit tematickou mezeru mezi vědeckými časopisy vydávanými v ČR, umožnit publikovat nejenom českým krajinným ekologům v kvalitním vědeckém časopise a snažit se postupně o proniknutí do databází vědeckých časopisů a o získání impakt faktoru.

Časopis uveřejňuje původní vědecké články, které integrují znalosti z biologických věd, věd o Zemi i sociálních vědních oborů od ekosystémové až po krajinou úroveň. Časopis přijímá příspěvky pouze v angličtině. Každý příspěvek posuzují dva recenzenti – jeden tuzemský a jeden zahraniční. Detailní požadavky na úpravu rukopisů jsou na webových stránkách www.iale.cz. Rádi přivítáme příspěvky od členů CZ-IALE, které pošlete na adresu šéfredaktora či výkonného redaktora.

Roční předplatné činí 500,- Kč, pro členy CZ-IALE pouhých 200,- Kč. Institucionální předplatné je 1000,- Kč. Pro zahraniční zájemce je stanoveno předplatné ve výši 100 Euro. Prosíme všechny zájemce z řad členů CZ-IALE, aby se v případě zájmu o odběr tohoto časopisu obrátili na výkonného redaktora (petrmad@mendelu.cz), který vám sdělí podrobnosti. Současně prosíme o propagaci časopisu na vašich pracovištích. Naším cílem je získat co nejvyšší počet institucionálních předplatitelů, aby mohl být časopis samofinancovatelný. K prvním dvěma číslům bude jako bonus přidáno loňské nulté číslo připravené k prezentaci na světovém kongresu IALE ve Wageningenu. ISSN časopisu je 1803-2427.

Petr Maděra

23. konference US-IALE 2008 „Landscape Patterns and Ecosystem Processes“ v Madison (Wisconsin, USA)

Ve dnech 6.4.–10.4. 2008 uskutečnili Mgr. Martin Balej, Ph.D. a Mgr. Tomáš Oršulák, pracovníci z Katedry geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, výjezd na výroční konferenci US-IALE „Landscape Patterns and Ecosystem Processes“ v Madisonu. Konference byla pořádána, na jedné z nejvýznamnějších amerických univerzit (University of Wisconsin). Na univerzitě v současné době studuje přes 40 000 studentů a zahrnuje několik desítek výzkumných institucí a výzkumných center. Z geograficky zaměřených pracovišť je nutné především zmínit katedry Department of Geography; Forest Ecology and Management a Urban and Regional Planning. Mimo prezentování příspěvků se vystupující mohli zúčastnit zajímavých workshopů zaměřených např. na problematiku získávání prostředků na projekty a granty v oblasti krajinné ekologie či využívání digitálních dat v krajinné ekologii a modelování krajiny. Celkem se konference zúčastnilo přes 340 odborníků z 18 zemí světa, kteří své příspěvky prezentovali ve 4 dnech a 30 sekcích. Jako plenární přednášející vystoupili Gary M. Lovett (Cary Institute of Ecosystem Studies), Kimberly A. With (Kansas State University), Steve Carpenter (University of Wisconsin) a Jonathan Foley (University of Wisconsin).

Skladba a zaměření sekcí dokumentují charakter a směřování americké krajinné ekologie. Kromě „klasických“ témat (Ecosystem Processes; Sources, Sinks, and Sustainability; Invasive Species; Species Distributions 1, 2; Landscape Pattern; Connectivity; Disease; Diversity; Disturbance 1, 2 a dalších) byly zařazeny i sekce zaměřené na využití moderních geoinformačních technologií (např. Remote Sensing nebo Spatial Analysis 1,2,). Obdobně jako na kongresu IALE 2007 ve Wageningenu bylo také možné i zde pozorovat určitý posun k sociálním tématům (např. Social Issues; Urban Landscapes 1, 2; Landscape Patterns and Ecosystem Processes: The Role of Human Societies). Bohužel, jak už to tak na velkých konferencích bývá, z důvodu simultánního průběhu sekcí nebylo možné navštívit celou řadu jistě zajímavých a inspirativních příspěvků.

Příjemné, moderní konferenční centrum Monona Terrace Convention Center s výhledem na jezero Monona, které ještě při našem příjezdu bylo zcela zamrzlé, poskytlo krajinným ekologům pro jejich jednání odpovídající zázemí té nejvyšší úrovně. Počasí organizátorům konference přálo, a tak plánované exkurze účastníkům jistě přinesly mnoho zpestřujících zážitků.

Více informací lze nalézt na <http://www.usiale.org/madison2008/>. Informace o dalších výročních konferencích US-IALE pak na <http://www.usiale.org/annualmt.htm>.

Martin Balej a Tomáš Oršulák

Ve dnech 25. až 27. dubna tohoto roku se v Třeboni konala konference Ekologie v 21. století. Hlavním cílem tohoto setkání širokého spektra ekologů z celé republiky bylo oficiální založení České společnosti pro ekologii, zvolení jejích funkcionářů a formulace základních postojů ve vztahu k široké veřejnosti. Celé konferenční dění se tak odehrávalo ve dvou rovinách - nosnou částí byly odborné příspěvky v několika sekcích, které doplňovaly diskusní bloky k otázkám založení a fungování nové společnosti.

Po odborné stránce byla konference na vysoké úrovni, řadu příspěvků pronášeli renomovaní odborníci v dílčích oborech ekologie, které doplňovaly zajímavé prezentace jejich mladších kolegů. Přednášky byly rozdělené do čtyř sekcí, jež reflektovaly hlavní směry oboru: sekce *Ekosystémy* prezentovala přístup badatelů věnujících se komplexnímu fungování – „provozu“ ekosystémů (např. Straškrabová a kol. – Ekosystémy šumavských jezer), v sekci *Krajina a krajinné změny* byla mimo klasických krajinně – ekologických příspěvků (Fanta – Krajinná ekologie a ekologické souvislosti využívání krajiny v ČR) představena i netradiční a okrajová témata (např. Prach – Ekologie obnovy; Machar – Aplikace krajinné ekologie v biologii ochrany přírody; Müllerová a kol. – Rostlinné invaze v krajině). Příspěvky třetí sekce s názvem *Biodiverzita, makroekologie, globální procesy* seznamovaly posluchače jak s obecnými biogeografickými principy (Storch), tak i s konkrétními otázkami vztahů bioty, jejich neživého prostředí (Jačková), resp. činnosti člověka (Svoboda). Poslední sekce *Populace a společenstva* byla hojně zastoupená botaniky (Herben, Pergl, Vojta, Münzbergová), kterým však zdatně sekundovaly komplexnější studie zoologů (např. Horsák, Hřček). Tyto odborné sekce doplňovaly diskusní bloky na témata *Aplikovaná ekologie a environmentální politika*, resp. *Vzdělávání a výuka v ekologii*, další nedílnou součástí byla *Poster session*. Většina přednášejících se příliš nesnažila zatěžovat účastníky konference výčtem dílčích výsledků svého bádání, ale spíše se zaměřila na obecnější představení své dílčí disciplíny a formulace vlastních metod a přístupů ke společným tématům.

Z pohledu krajinného ekologa mezi ty nejzajímavější určitě patřilo vystoupení Davida Storchy (CTS UK) k obecným otázkám makroekologie, prezentace o acidifikaci horských ekosystémů Filipa Oulehle z ČGS, „obžaloba“ současného českého lesního hospodaření Míry Svobody (LF ČZU), představení výsledků rozsáhlého projektu k mapování dynamiky rozšíření invazních rostlin Jany Müllerové a kol., výše zmíněná komplexní studie společenstev měkkýšů a rostlin na různých časoprostorových škálách M. Horsáka a kol., nebo zapálený výstup Zuzany Münzbergové. Řada příspěvků se stala předmětem živých diskuzí, které často pokračovaly v kuloárech i při pozdních večerních posezeních.

Směsici přínosných debat i absurdních situací pak představovaly večerní bloky věnované organizačním a formálním otázkám k fungování zakládané společnosti. Pro nezaujatého pozorovatele bylo bezesporu zajímavé sledovat diskuze k elementárním otázkám typu "Co je ekologie, co všechno je předmětem jejího studia?" nebo "Kdo všechno je ekolog?", což leckdy směřovalo k ostrakizaci vybraných přítomných. V těchto situacích se zřetelně ukázaly rozdíly v chápání ekologie jako vědy mezi „provozními“ ekology, zaměřenými spíše na funkce ekosystémů a „populačními“ ekology, u kterých se naopak chvílemi zdálo, že otázku vlivu prostředí vůbec neberou v potaz.

Také debata o možnostech vyjadřování se k aktuálním "ekologickým problémům" a environmentálním otázkám ukázala, že nová společnost není v této otázce jednotná. Většina členů se vyjadřovala pro značnou zdrženlivost a opatrnost, jen malá část účastníků pak prosazovala aktivní vystupování. Debata o způsobu takových veřejných vyjádření a schvalování se táhla dlouho do noci. Důsledkem toho se rezoluce ke stavu krajiny, předpřipravená prof. Fantou a připomínkováná představiteli CZ-IALE ani nedostala k veřejnému projednání.

V rámci těchto večerních debat byly konsensem přítomných stanoveny hlavní cíle ČSPE: sdružování odborníků, především vědců – ekologů v nejširším slova smyslu formou konferencí a podobných setkání; popularizace ekologie jako vědy a výsledků ekologických výzkumů především v rámci výuky na středních a vysokých školách; a konečně vystupování ČSPE jako odborné organizace, která se může nezávisle vyjadřovat k současným ekologickým problémům.

Zásadním cílem konané konference bylo zvolení Hlavního výboru, projednání stanov a dalších náležitostí (logo, fungování webu, konání další konference apod.). V nedělní poledne byli do hlavního výboru zvoleni Hana Šantrůčková (PřF JČU), Miloslav Devetter (PřF JČU), Tomáš Herben, (PřF UK, BÚ AV), Jan Lepš (PřF JČU), Ivan Rynda (COŽP UK), David Storch (CTS UK) a Miroslav Svoboda (LF ČZU). Hana Šantrůčková byla vzápětí jednohlasně zvolena předsedkyní společnosti, která se vyjádřila i k ochotné spolupráci s CZ-IALE, podrobnosti spolupráce a „rozdělení zájmových okruhů“ však zatím nebyly domluveny. Naše společnost byla co do počtu slušně zastoupena (min. 9) – byť převážně mladšími členy, na sobotní blok dorazil i zakladatel prof. P. Kovář. Většina „našich“ účastníků si pochvalovala přínosné – byť často kritické - diskuze k vlastním příspěvkům, na které není často na domácích konferencích (Výroční konference CZ-IALE, Venkovská krajina) dostatek prostoru a leckdy chybí i odlišný odborný přístup. V tomto ohledu a ve snaze o širší aktivní diskuzi vůbec bychom se mohli od nové společnosti nechat inspirovat.

Dušan Romportl

Zpráva z konference Venkovská krajina 2008

Ve dnech 23.-25. května 2008 se uskutečnil na tradičním místě v bělokarpatské „ekologické“ vesnici Hostětín již 6. ročník mezioborové konference Venkovská krajina, která se stala jedním z pilířů činnosti CZ-IALE. Konference určená především (ale ne jenom) mladým a podpořená v letošním roce granty z Norska, Islandu a Lichtenštejnska umožňuje každoroční setkávání českých a slovenských kolegů z různých škol a profesí, jejichž pojitkem je zájem o problematiku venkovské krajiny v nejširším tematickém vymezení. Nepočítáme-li čtvrteční večerní příjezd a první společnou večeři některých účastníků, konferenční program byl rozdělen do 3 odlišných dnů, během nichž se zájemci mohli zúčastnit postupně vlastní konference (pátek 23.5.), workshopu – krajinářské dílny v Šanově (sobota 24.5.) a exkurze na území CHKO Bílé Karpaty (neděle 25.5.).

Pátek byl věnován klasickému konferenčnímu jednání včetně prezentace posterů. V příjemném prostředí pasivního domu – Centra modelových ekologických projektů v Hostětíně, případně na jeho zahradě zaznělo v rámci konference celkem 26 vystoupení, z toho 14 referátů v přednáškových blocích a 12 představení posterů. Společným jmenovatelem všech přednášek byla tak jako každý rok venkovská krajina v celé šíři - její analýza, hodnocení, ochrana a péče i plánování.

Stalo se již zvykem, že přednesené příspěvky se vyznačují velkou rozmanitostí, a to jak co se týče oborů, tak i jazyka, ve kterém byl článek publikován ve sborníku (čeština, slovenština, angličtina). Nejinak tomu bylo i letos: příspěvky se dotýkaly různých oborů a činností, které zkoumají krajinu, odehrávají se v krajině a ovlivňují krajinu. Od jednotlivých témat krajinné ekologie (např. Jana Ružičková: Hodnotenie konektivity biokoridorov v juhozápadnej časti Trnavskej pahorkatiny; Zdeněk Lipský: Geodiverzita a biodiverzita těžební krajiny; Tomáš Chuman a Dušan Romportl: Spatial pattern of suburbanization in the Czech Republic; Pavel Kukla a Jan Skaloš: A proposal for the method of mapping the current state of landscape using aerial photographs and digital data – case study Nové Dvory–Kačina; Zdeněk Lipský, Jan Skaloš, Markéta Šantrůčková a Martin Weber: Proměny krajiny Novodvorská a Žehušicka, nebo Igor Gallay: Hodnotenie heterogenity abiotického komplexu CHKO – BR Poľana), přes problematiku rostlinných invazí (Tomáš Matějček a Vendula Šenová: Invazní neofyty v břehové vegetaci vodních toků v povodí Ploučnice), ochranu přírody a praktickou realizaci ÚSES (Darek Lacina: Realizace opatření PPK ve vazbě na realizaci ÚSES v krajích; Anna Miklošovičová: Územný systém ekologickej stability vo vidieckej krajine), po problematiku pozemkových úprav a ochrany krajinného rázu (Zuzana Motáňová, Alena Wranová: Revitalizace venkovské krajiny v procese komplexních pozemkových úprav na příkladu obce Čičovice; Vojtěch Novotný: Ochrana krajinného rázu a územní rozvoj – úřad mezi Skyllou a Charybdou). Nechyběl ani pohled urbanisty na dílčí aspekty ochrany a péče o krajinu (Ondřej Kalivoda: Potřeba a možnosti regulace rozvoje venkovských sídel) a velmi originální pohled sociologů (Pavel Klvač a Zbyněk Ulčák: Samozásobitelství potravinami – může být život na venkově luxusní?). Ani letos, stejně jako v minulých letech, nechybělo vodohospodářské téma (Michal Křiška Dunajský: Odstraňování fosforu z odpadních vod pomocí přírodních způsobů čištění; František Pavlík: Návrh vodního hospodářství krajiny v k.ú. Liblice). Překvapivě však nebyla na konferenci v Hostětíně zastoupena lesní a lesnická problematika, která je jistě nedílnou součástí venkovské krajiny.

Vstřícná atmosféra a přiměřený počet účastníků (ani hodně ani málo) umožnily bezprostřední reakce a bohaté diskuse k jednotlivým referátům a posterům, které se v některých případech plynule přelily do menších skupinek a do přestávek.

Pozornost vzbudily zejména referáty a postery věnované problematice krajinného rázu (Vojtěch Novotný, Milan Kulanda), suburbanizace (Dušan Romportl), realizaci ÚSES (Darek Lacina) či konektivitě a fungování biokoridorů (Jana Ružičková). Nelze opomenout ani svérázný příspěvek Pavla Klvače a Zbyňka Ulčáka o tzv. ekologickém luxusu samozásobitelství potravinami včetně domácí zabijačky. Všeobecně zaujaly také prezentované fotografické publikace „Na tom našem dvoře“ a „Kulisy venkovského života“ (editorem obou je Pavel Klvač), jež neorealisticky zobrazují některé rysy současného života na venkově. Páteční program byl zakončen společným posezením u ohně, které se s kytarou a pod vyjasněnou oblohou protáhlo dlouho přes půlnoc.

V sobotu se konala celodenní krajinářská dílna v sousední vesnici Šanov. Proběhla pod vedením Olgy Hamšíkové, bývalé pracovnice Správy CHKO Bílé Karpaty, nyní ve Stavoprojektu Olomouc, a za účasti starosty Šanova Aloise Krejčího, který v úvodu přiblížil problémy obce a představil úkoly pro účastníky krajinářské dílny. Po tomto úvodu se všichni účastníci krajinářské dílny vydali v doprovodu pana starosty a paní Hamšíkové na společnou prohlídku obce, během níž se rozdělili na 4 menší skupinky, které pak spolu řešily nastíněné úkoly. Ty byly velmi rozmanité, od komplexního sociologicko-urbanistického návrhu (potenciálního podkladu pro nový územní plán obce), až po řešení úpravy konkrétních míst v obci a jejím okolí (návrh obnovy multifunkční krajinné struktury části obce, návrh obnovy dětského hřiště či odpočívadla na křižovatce cest). Na konci dne se pak všichni znovu sešli v budově bývalé mateřské školy, která byla naším zázemím, aby představitelům obce i sobě navzájem představili své návrhy a myšlenky. Příjemný den se opět protáhl ještě dlouho do noci u ohně a kytary na dvoře šanovské mateřské školy.

Neděle byla potom věnovaná bělokarpatské exkurzi po význačných chráněných územích v okolí obcí Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota. V doprovodu Jana Mládky z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci jsme prošli zajímavé lokality v katastru zmíněných obcí. Navštívili jsme přírodní rezervaci Jalovcová stráň, která zcela dostala svému jménu, a rozkvetlé orchidejové louky. Kromě krásné přírody Bílých Karpat jsme měli možnost hovořit i s ekologicky hospodařícím zemědělcem z Návojně a seznámit se s podmínkami a hospodařením v této oblasti.

Již na konferenci byl distribuován čerstvě přivezený sborník Venkovská krajina 2008 vydaný v jednotné grafické úpravě publikací CZ-IALE. Při celkovém rozsahu 136 stran obsahuje 24 recenzovaných příspěvků, které představují reprezentativní průřez celé konference. Citace sborníku: Dreslerová J. (ed.): Venkovská krajina 2008. Sborník z 6. ročníku mezinárodní mezioborové konference konané 23. – 25. května 2008 v Hostětíně, Bílé Karpaty, 2008, 136 str., ISBN 978-80-87154-19-9. Sborník je možné si zakoupit v elektronickém obchodě ZO ČSOP Veronica na adrese <http://www.veronica.cz/?id=4>. Fotodokumentaci z konference najdete na webové stránce pořadatele: <http://hostetin.veronica.cz/fotoalba/092/>

Stejně jako předchozí ročníky, i letos byla konference Venkovská krajina doslova „nabitá“, co se týče různých oborů reprezentujících odlišné pohledy na krajinu (letos tak chyběl snad jen příspěvek podobný tomu o krajině jako jevišti z pohledu divadelnice, jak nám ji na prvním ročníku přiblížila a ohromila nás kolegyně Berenika Dobiášová). To, že se během konference mohou setkávat odborníci z praxe se studenty nebo doktorandy vysokých škol považujeme vedle pohodové přátelské atmosféry, kterou dokáže tým kolem Věrky Pospíšilíkové ve vzdáleném koutě Bílých Karpat vždy vytvořit, za jednu z nejdůležitějších devíz dosavadních ročníků konference. Velký dík za uspořádání konference tak patří především místním organizátorům (a organizátorkám) z ekologického institutu Veronica.

Na druhou stranu si musíme přiznat, že konference zažila již výrazně bohatší ročníky co do účasti vysokoškolských pedagogů a renomovaných vědeckých pracovníků – vzpomeňme na rok 2004, kdy se v rámci konference konala i Valná hromada a schůze Hlavního výboru CZ-IALE. Dalším faktem je i značně nerovnoměrné regionální zastoupení krajinně ekologických pracovišť a vysokých škol. Logicky nemůžeme očekávat velkou účast studentů z Ústí n.L, Plzně či Budějovic, proto je poněkud překvapující, že nejhojnější zastoupení na letošní konferenci měla pražská pracoviště (VUKOZ Průhonice, PŘF UK), zatímco počty tradičních účastníků z Brna, Olomouce či Lednice se významně snížily.

Svou roli v tom může hrát jisté kouzlo a jedinečnost zdejšího prostředí pro vzdálenější účastníky a naopak možné přesytení těch, kteří to mají blíž. Pozitivním jevem je jistě narůstající počet referujících ze Slovenska.

Pokud má však hostětínská konference i dále sloužit jako setkání širší členské základny CZ-IALE, bude nutné se zamyslet nad zvýšením její atraktivity pro stávající i budoucí členy...

Tento příspěvek vznikl kompilací a redakční úpravou postřehů z konference zapsaných následujícími účastníky: Zdeněk Lipský, Věrka Pospíšilíková, Dušan Romportl, Jan Skaloš, Lenka Stroblová, Markéta Šantrůčková.

Krajinářská dílna 2008 ve Žďárských vrších

V době nejkratších nocí, kdy u nás nastává pouze astronomický soumrak, proběhla pohodová krajinářská dílna ve Žďárských vrších. Uskutečnila se od pátku 20. června do neděle 22. června v jednom z nemalebnějších míst Vysočiny - na Blatinách a v jejich nejbližším okolí. Celou akci zorganizoval Honza Skaloš ve spolupráci se základní organizací ČSOP ve Žďáru nad Sázavou, se Správou CHKO Žďárské vrchy a dalšími dobrovolníky. Základnu jsme měli přímo na Blatinách v turistické ubytovně. Hlavním cílem dílny byl pokus o netradiční vnímání a zkušenost s krajinou s následnou možností prezentace postřehů. Hlavní snahou bylo vnímat krajinu z různých perspektiv dle oboru, zaměření, zkušeností nebo momentální nálady zúčastněných. Projekt byl určen jak pro laiky, kteří se chtějí o krajině něco dozvědět z odborného hlediska, tak i odborníky, kteří si chtěli od své odbornosti naopak – řekněme – „odpočinout“. Během krajinářské dílny jsme se pokusili o to, na co nám (byť se třeba krajinou zabýváme v rámci své profese) často nezbyvá čas nebo nás v uspěchané době nenapadne: vnímat krajinu z jiných perspektiv, v jiných souvislostech, s jinými asociacemi.

O krajinářskou dílnu byl značný zájem, takže kapacita 30 míst v ubytovně vysokohorských turistů z Brna byla brzy vyčerpaná a někteří účastníci byli ubytováni v objektu Správy CHKO Žďárské vrchy v nedaleké Krátké. Mezi účastníky převládali mladí, studenti a doktorandi z přírodovědných, zemědělských, lesnických, environmentálních i humanitních fakult. Byli tu i ochranáři, lidé zabývající se ekologickou výchovou nebo naopak amatérští zájemci o krajinu, kteří se ale ve svém povolání věnují něčemu úplně jinému.

Na základě zkušeností z loňského nultého ročníku v Beskydech, jsme krajinářskou dílnu postavili na tzv. pevném a volném programu. Pevný program zahrnuje předem domluvené přednášky odborníků na téma související s danou krajinou. Volný program tvoří jednak navržené vycházky do okolí, procházky krajinou, kterých je možné se neúčastnit. Dále pak dobrovolné přednášky účastníků, kteří po návratu z terénu mohou přednášet o svých zkušenostech s místní krajinou. Výsadou krajinářské dílny bylo velké množství možností, jak se (ne)zúčastnit nabízeného programu: dle nálady a rozpoložení můžete jak zcela dodržet nabízený scénář, nebo se chovat zcela asociálně, trávit čas izolovaně a toulat se polesích, proležet dílnu na lukách; i to je totiž výstupem workshopu: totiž že pro někoho je zkušenost s krajinou natolik komplikovaná a osobní, že buď své postřehy nemáme chuť někomu sdělovat, nebo jsou jednoduše natolik složité, že je nedokážeme dostatečně přesně popsat.

Ačkoliv řada účastníků přijela už ve čtvrtek, oficiální organizovaný program začal v pátek po ránu vystoupením Pavla Vaňka, vedoucího Správy CHKO Žďárské vrchy, který nás uvedl do problematiky chráněné oblasti. Následovala skutečná dílna Land artu v krajině vedená Bětkou Trojanovou z fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Každý se při ní mohl podle svého naturelu aktivně zapojit vlastním výtvozem a podělit se o své myšlenky a vnímání krajiny s ostatními.

Celé páteční odpoledne zabrala reflexe krajiny během pěšího putování přes Samotín, Kadov a Krátkou zpět do Blatin. Volným tempem s mnoha zastávkami jsme absolvovali asi desetikilometrový okruh. Průvodcem nám byl Petr Matějka ze Správy CHKO Žďárské vrchy, ale svými poznatky přispěli i další znalci tohoto území. V partyzánské osadě Samotín jsme mohli jenom zavzpomínat na hospodu pana Tlustoše a jeho proslulý Samotínský vánek, oboje už vzala minulost. Přítomnost patří chalupářům a jejich motorovým sekačkám. V sousedním Kadově jsme naopak nemohli odmítnout možnost ochutnat Kadovánek, vyráběný od roku 1992 paní Vilemínou Janečkovou se zjevným cílem ekonomicky využít rostoucí turistické návštěvnosti a proslulosti těchto odlehlých vesniček. Třetí vesnice, kterou jsme prošli, Krátká, představuje jeden z nejhodnotnějších souborů lidové architektury Horácka. Je zde informační středisko CHKO Žďárské vrchy s dobudovávanou expozicí. Několik účastníků Krajinářské dílny, na něž se nedostalo v Blatinách, tu také našlo ubytování. Spaní přímo v expozici ve starých postelích v podkroví bývalé zemědělské usedlosti jsme jim nakonec mohli trochu závidět. V Krátké jsme rovněž pobesedovali s jediným zdejším ekologickým zemědělcem panem Konvalinkou. Specializuje se hlavně na mléko, ale žádná velká tržní produkce to není, skoro všechno se spotřebuje v místě. Cestou zpět do Blatin jsme se mohli kochat dalekými výhledy a čistým vzduchem a také ovšem vnímat podstatnou změnu funkcí zdejší krajiny. V oblasti Blatin a Samotína, na rozdíl od sousedního Sněžného, téměř zmizela pole a zemědělská produkční funkce krajiny ustoupila funkci rekreační, chalupářské.

Páteční večer patřil vystoupením dnes již nestorů krajině ekologického výzkumu prováděného ve Žďárských vrších, docentů Bučka a Laciny z Brna. Antonín Buček připomněl historii i současnost geobiocenologického výzkumu, zatímco Jan Lacina (ze slavného rodu malířů Vysočiny) uvedl obrazový průřez reflexe krajiny v tvorbě vybraných malířů-krajinářů, počínaje Chittussim a Slavíčkem, přes Jambora (Jamborovy Blatiny !) až k současnosti.

V sobotu dopoledne odpadla původně avizovaná návštěva stanice řízení letového provozu na Buchtově kopci nad Sněžným a tak po snídani v trávě na louce pod Drátníkem (proslulý skalní útvar s horolezeckými výstupy kousek nad Blatinami) pokračovala lekce Land artu. Někteří účastníci využili programem danou možnost zachovat se „asociálně“ a zvolili si vlastní trasu pro toulání lesy a loukami Vysočiny. Odpoledne jsme se ovšem ukázněně sešli na dalším společném programu, jímž byly Hovory o lese s Ing. Rudolfem Vaškem, lesníkem a hospodářem ze sousedního Samotína. Večer pak Honza Skaloš spolu s Bárrou Engstovou a Honzou Kabrdou prezentovali proměny krajiny v okolí Blatin s využitím starých map, leteckých snímků a statistických dat o využití půdního fondu v minulosti a dnes.

Ze závěrečné diskuze na téma vnímání genia loci krajiny v okolí Blatin vyplynul zásadní vliv předchozí zkušenosti s krajinou, zejména to, zda pozorovatel v daném území již byl a jak dobře dané území zná. Rovněž mnoho účastníků považovalo za důležité v jakém ročním období je krajina pozorována (zelená a svěží krajina s dlouhými dny v červnu v kontrastu s krajinou v polovině listopadu s mlhami a dešti).

Ačkoliv je tato část Vysočiny vnímána ponejvíce velmi pozitivně (je vnímána

téměř jako synonymum útulnosti, krásné a turisticky příznivé krajiny), většina účastníků se netajila se svými rozporuplnými pocity. Nejvíce se v názorech objevoval rozpor mezi malebností krajiny na jedné straně s intenzivním, mnohdy agresivním turistickým ruchem na straně druhé (hotely, koupaliště, kiosky, davy turistů atd.). Odlišné bylo také vnímání jednotlivých součástí krajiny, např. lesů v okolí, kdy na někoho působily smrkové monokultury temně, až uzavřeně, pro jiné účastníky se staly symbolem útulné krajiny dětství.

V neděli už nebyl stanovený pevný program, účastníci se rozjížděli do svých domovů nebo využili krásného počasí k dalším toulkám krajinou Žďárských vrchů. Krajinářská dílna Žďárské vrchy 2008 a zájem o ni ukázaly opodstatněnost pořádání podobných akcí. Proto se můžeme těšit, že další krajinářská dílna se chystá ještě v letošním roce a opět na Blatinách. Tentokrát pro změnu v čase krátkých mlhavých dnů a dlouhých večerů v polovině listopadu, kdy bude třeba rozehrát stará kachlová kamna ve společenské místnosti. Cílem je vytvořit tradici pořádání krajinářských dílen, postupně lokalizovaných v jiné krajině, v jiném ročním období a zaměřených více pracovním na určité konkrétní téma. Jste srdečně zváni.

Termín: 14. - 17. listopad 2008 (příjezd v pátek večer),

Místo: opět Blatiny,

Téma: umělecká reflexe krajiny.

Případní zájemci se hlase na adresu:

Ing. Jan Skaloš, Ph.D., Květnové náměstí 391, Průhonice, 252 43

Email: janskalos@yahoo.ca

Zdeněk Lipský, Jan Skaloš

Seminář „Obnova těžbou narušených území a legislativa“

Dne 14.4. proběhl na půdě Ministerstva životního prostředí odborný seminář „Obnova těžbou narušených území a legislativa“. Seminář byl pořádán Callou - Sdružením pro záchranu prostředí ve spolupráci s MŽP s cílem prezentovat zástupcům MŽP, Ministerstva zemědělství a Ministerstva průmyslu a obchodu příklady přirozené obnovy těžebních ploch a seznámit zástupce zmíněných resortů s dosavadními vědeckými poznatky týkajícími se spontánní sukcese. Celkem na semináři zaznělo šest příspěvků:

- Karel Prach (PřF JU & AV ČR): Spontánní sukcese na těžbou narušených místech a možnosti jejího využití při rekultivacích.
- Jiří Řehounek (Calla): Pískovny jako modelový příklad přírodě blízké obnovy těžebních prostorů.
- Petra Konvalinková (PřF JU & Daphne ČR): Obnova těžebních rašelinišť.
- Miroslav Hátle (CHKO Třeboňsko): Rekultivace těžeben šterkopísku v CHKO Třeboňsko – obecné zásady a praktické zkušenosti.
- Tomáš Gremlica & Jiří Sádlo (Ústav pro ekopolitiku): Nepřírodní biotopy v České republice – nové přístupy k rekultivacím a managementu.
- Ondřej Tošner (Ateliér pro životní prostředí): Některé právní aspekty těžbou narušených území.

Přednášející prezentovali příklady přirozené obnovy z nejrůznějších typů

těžebních tvarů (uhelných lomů, rašelinišť, pískoven, atd.). Porovnávány byly také výsledky „klasických“ rekultivací s výsledky přirozené obnovy na sousedících plochách. Na řadě příkladů tak bylo ukázáno, že většina těžbou narušených ploch má potenciál obnovit se cestou přirozené sukcese. Takovýto přístup vede k vytvoření přírodě bližších ekosystémů než při uplatnění technických rekultivací a zároveň nemalé úspoře finančních prostředků.

V následující diskusi se účastníci přesvědčili, že zásadním problémem při prosazení nových postupů obnovy narušených území není odmítavý postoj ministerských úředníků či zástupců těžebních organizací, ale nedostatky v legislativě, zejména neprovázanost jednotlivých právních předpisů, resortních metodik atd.

Na závěr se účastníci semináře shodli na tom, že na základě dosavadních vědeckých poznatků má většina těžbou narušených ploch potenciál obnovit se cestou spontánní sukcese a za přijatelný podíl ploch ponechaných spontánní sukcesí lze považovat 20% z rozlohy ploch určených k rekultivaci. Účastníci semináře zároveň dopisem vyzvali příslušné odbory Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Ministerstva průmyslu a obchodu, aby provedly nezbytné kroky ke sladění a novelizaci všech právních předpisů s cílem ustanovit přírodě blízké formy obnovy těžbou narušených území jako rovnocenné alternativy technickým rekultivacím.

Tomáš Chuman

Pozvánka na seminář EKOTONY 2008

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Dovolujeme si Vás pozvat na seminář EKOTONY 2008, který se uskuteční dne 20. 11. 2008 v 9,30 hod na Přírodovědecké fakultě UP Olomouc. Seminář je součástí řešení projektu GA ČR 205/07/0821 „Analýza a modelování dynamiky prostorových vazeb ekotonů v prostředí GIS“.

Náplní semináře budou v dopolední části vyžádané příspěvky zaměřené na problematiku ekotonů a v odpolední části moderovaná diskuse s příspěvky nad tématy:

- a) *detekce a diferenciacie ekotonů*
- b) *role ekotonů v krajině*
- c) *modelování funkcí ekotonů*

V rámci výměny odborných zkušeností a názorů jednotlivých odborníků a pro navázání kontaktů si Vás dovoluujeme pozvat k diskusi do Hanácké metropole. Více informací na <http://www.geoinformatics.upol.cz/ekotony>

Helena Kilianová
Vilém Pechanec

Smutné sdělení

Dne 26. června 2008 jsme se v Praze rozloučili s panem Doc. Ing. RNDr. Václavem Mejstříkem, DrSc. Zemřel po krátké těžké nemoci dne 18. června ve věku nedožitých 80 let.

Svůj odborný a vědecký život věnoval doktor Mejstřík studiu mykorrhizní symbiózy a ekologii lesa. Publikoval bezpočet vědeckých sdělení i monografií (např. Mykorrhizní symbiózy., Academia, 1988. 150 s.). V letech 1989 až 1992 byl ředitelem Ústavu krajinné ekologie ČSAV v Českých Budějovicích a zároveň byl členem mnoha mezinárodních vědeckých společností, mimo jiné byl v devadesátých letech viceprezidentem IALE. V té době se jeho odborný záběr rozšířil do oblasti studia širších souvislostí probíhajících v současné krajině.

Michael Bartoš

Kalendář akcí

Geografické dny v Liberci, Konference ČGS, Liberec, 25.-28.8.2008
(<http://geodny.tul.cz>)

Investigating European Countryside: Eurorural '08. 1st Moravian Conference on Rural Research, Brno, 25.-29.8.2008 (www.uake.cz/novinky.html)

Landscape Identities and Development, PECSRL Conference, Lisbon a Eidos, Portugalsko, 1.-5.9.2008 (www.pecsrl.org)

ÚSES zelená páteř krajiny. 7. ročník semináře, MZLU, Brno. 2.-3.9.2008, kontakt: andrea.petrova@geology.cz

Postavení oboru pěstování lesů v lesnictví a lesním hospodářství, konference, Kostelec nad Černými lesy (zámek), 8. 9. 2008, kontakt: podrazsky@fld.czu.cz

Výzkum v ochraně přírody. Konference, UP Olomouc, 9.-12.9.2008
(<http://ekologie.upol.cz/konference>)

Stredoeurópsky priestor. Geografia v kontexte nového regionálneho rozvoja. 16. Mezinárodní geografická konference, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra, 10.-11.9.2008, kontakt: akrogmann@ukf.sk

Biodiversity in an Ecosystem Context. EURECO-GFOE 2008. EURECO - 11th European Ecological Congress jointly with the GFOE - 38th Annual Conference of the Ecological Society of Germany, Austria and Switzerland. Leipzig, 15.-19.9.2008
(www.eureco-gfoe2008.ufz.de)

Zalesňování zemědělských a degradovaných půd, konference, Kostelec nad Černými lesy (zámek), 8. 10. 2008, kontakt: podrazsky@fld.czu.cz

Smolenická výzva IV. Kultúrna krajina ako objekt výskumu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Vědecká konference, Smolenice (zámek SAV), 9.-10.10.2008, kontakt: Edita.Adamcekova@savba.sk

The IUCN World Conservation Congress, Barcelona, 5. -14. 10. 2008
(http://cms.iucn.org/news_events/events/congress/index.cfm)

Tvář naší země. Krajina domova. 4. ročník konference. Praha a Průhonice, 20. – 21. 10. 2008, (www.prokrajinu.cz), kontakt: milena.ondrakova@cka.cc

Přírodě blízké pěstování lesů - od mýtů k systematickému hospodaření, konference, Kostelec nad Černými lesy (zámek), 5. 11. 2008, kontakt: podrazsky@fld.czu.cz

Biodiverzita 2008, konference, Fakulta životního prostředí ČZU v Praze, 8.11.2008, kontakt: podskalska@fzp.czu.cz

Ekotony 2008, seminář, PřF UP Olomouc, 20.11.2008
(<http://www.geoinformatics.upol.cz/ekotony>)

Krajina, les a lesní hospodářství, konference, Kostelec nad Černými lesy (zámek), 26. 11. 2008, kontakt: podrazsky@fld.czu.cz

Výroční konference CZ-IALE 2009 „GEO- a BIODIVERZITA: integrující perspektivy“, Přírodovědecká fakulta UK v Praze, 22. – 23.1. 2009, kontakt: dusan@natur.cuni.cz

Water policy 2009, konference, Fakulta životního prostředí ČZU v Praze, 22. 6. 2009, kontakt: maca@fzp.czu.cz

Evropská konference IALE 2009 - European Landscapes in Transformation – Challenges for Landscape Ecology and Management, 12-17.7.2009, Salzburg (www.iale2009.eu)

Local Livelihoods and Global Challenges: Understanding Human Interaction with The Environment. 1st World Congress of Environmental History 2009. Kopenhagen, Dánsko, 4.-8.8.2009 (www.wceh2009.org)

Bulletin CZ-IALE, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii
(Regionální organizace IALE České republiky), <http://www.natur.cuni.cz/cziale>.
Vydává CZ-IALE pro interní potřebu svých členů. Redakce: CZ-IALE, Benátská 2, 128 01 Praha 2.
Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský, e-mail: lipsky@natur.cuni.cz;
Technický redaktor: Dušan Romportl, e-mail: dusan@natur.cuni.cz
Číslo **2/2008** vyšlo **15.7. 2008**